

Генералмајор БРАНКО ОБРАДОВИЋ

ПОВОДОМ ЧЛАНКА „Саопштавање замисли општевојног команданта“

У „Војном делу“ бр. 3 за 1950 годину, у рубрици „Одзиви читалаца“ изашао је чланак мајора Драгољуба Бабића „Саопштавање замисли општевојног команданта“, као критика мога чланка „Једно мишљење по питању саопштавања замисли општевојног команданта („Војно дело“ бр. 1 за 1950 год.). У своме чланку аутор каже да постоје неке моје „нове поставке“, које су „принципијелно далеко важније но питање саопштавања замисли“, које су донете „без довољно аргументације“, тако да је о њима тешко дискутовати, јер образложења тих поставки „у потпуности нису позната“. Иако не познаје у потпуности моја образложења, аутор не узима ово важно питање као основу за разматрање, него неке „нове поставке“, које сам набацио као аргументе.

Истина ја сам у односу на чланак генерала Кведера изнео своје мишљење само по питању саопштавања замисли општевојног команданта, јер се са њим нисам у потпуности сложио. Међутим, по моме мишљењу аргументи којима аутор жели да обори „неке поставке“, а затим и моје мишљење по овоме питању нису нови, већ су још јасније изнијети у чланку генерала Кведера. Ја сам баш на основу јасно изнијетих података генерала Кведера поставио питање: да ли треба и у којој мјери, саопштавати замисао општевојног команданта, при првом контакту са потчињенима — при оријентисању штаба, у циљу припреме реферата команданата родова и начелника служби и дао своје мишљење по томе питању.

Прије но што пређем на анализу самога чланка сматрам да нема потребе да се брани и потврђује једно оригинално мишљење, које је детаљно и доста аргументовано обрадио генерал Кведер, а са којим се нијесам у потпуности сложио и због чега сам, до сада, изнио своја два одвојена мишљења по питању саопштавања замисли и питању садејства.

При разматрању закључака у чланку „Саопштавање замисли општевојног команданта“ придржаваћу се истог реда као и његов аутор.

1) Аутор чланка сматра да моје мишљење о томе „да саопштавање замисли донекле¹⁾ спутава размишљање и самостално стварање замисли“ претставља само „констатацију“ без аргумената. Он каже да је размишљајући о овоме питању дошао до закључка да замисао треба саопштавати потчињенима „да би се размишљања потчињених каналисала у једном правцу“. Међутим, те исте мисли налазе се и у чланку генерала Кведера: „... ,каналеше њихов рад“... „... „Ако се командантова замисао не би саопштавала“... („Војно дело“ бр. 3 за 1949 годину, стр. 41 и 42). Ја сам баш на основу таквог гледишта о потреби каналисања мишљења потчињених и дошао на мисао да би оно донекле спутавало њихов рад.

Даље, аутор без разлога претпоставља да сам мишљења као да се замисао уопште не саопштава, а онда, на основу такве своје претпоставке поставља питање шта би се догодило ако се замисао не би саопштавала. То значи да није схватио оно што сам навео у своме чланку у ставу под а), на стр. 130 које гласи: „Ако би се у целини саопштавала замисао (идеја) општевојног команданта, онда би се донекле, по нашем мишљењу, спутавало размишљање и...“.

Прије свега, податке и мишљење друга генерала Кведера по овоме питању добро сам проучио и дошао до својих закључака на основу чињеница, а не на голој „констатацији“. Стога ћу, задржавајући се и даље на примјеру команданта артиљерије сд, навести битне чињенице које потврђују моје мишљење.

Прво, командант артиљерије стрељачке дивизије, и данас, а и у евентуалном рату, биће виши официр, а можда и генерал који ће и на основу оних података из замисли — које сам навео у чланку (на чему ћу се задржати и у даљем излагању) — моћи правилно приступити схватању свога задатка и опште ситуације, процијенити податке и донијети зреле закључке за свој реферат и бити спреман да на сва питања општевојног команданта изнесе своје мишљење, осим доношења формалног предлога за употребу, па чак и предлога за груписање артиљерије по јединицама. (О овоме ћу, такође, током излагања, дати још неколико својих закључака).

Друго, једна од најважнијих чињеница у односу са људима и у командовању, посебно у нашој Армији, јесте узајамно повјерење претпостављених и потчињених, које претставља не само базу за тако правилан однос, него и материјалну основу, за то да ће, на примјер, командант артиљерије са својим колективом своје општевојног команданту дати све своје снаге, све своје организаторске и остале способности, за постигнуће општег циља — побједи, за коју ће се борити и најмлађи борац, а то значи, да треба вјеровати команданту артиљерије.

¹⁾ Све подвучено у чланку подвукао Б. О.

Треће, наши општевојни команданти били су ауторитети у рату, такви су данас и такви ће остати. Баш због тога може се јасно уочити незгода у којој би се нашао општевојни командант ако би се, и поред тога што је потпуно предао своју замисао, појавио, рецимо, командант артиљерије са аргументованим супротним мишљењем у погледу извршења задатка, тј. мишљењем које је донијето послје дубоког размислања и слободне процјене услова. Незгода би била још већа ако би се таквом мишљењу прикључили и остали команданти и начелници (а то је могуће). Но, свакако, не треба одбацити могућност да и општевојни командант може донети погрешну одлуку, али је то савим друго питање које излази из оквира ове теме.

Да ли би се ово могло догодити, ако би се само један дио замисли саопштио потчињенима, ако би они својим истинским залагањем помогли своје команданту да учврсти своју замисао, на којој ће даље радити и послје оријентисања штаба? Мислим да се не би могло догодити.

Ја не гледам сентиментално и идеалистички на „непогрешивост општевојног команданта“, него на то: шта би све требало и којим методом урадити да не дође до тога да он своју замисао у основи мијења под „притиском“ потчињених.

Према томе, да је аутор имао у виду ове три чињенице, онда не би толико бринуо што команданти родова „немају гаранције да ће се њихова замисао подударати са замисли општевојног команданта...“, и да ће команданти родова „нагађати замисао општевојног команданта“, да ће бити „нервозни“, „несталожени“, да највећи дио посла „постаје апстрактан“ итд.

Поставља се питање: да ли се овдје ради о „гаранцији подударности“ или о правилности замисли? Познато је да се њихове замисли и не морају увијек сложити са замисли општевојног команданта (који то, увијек, сам за себе може констатовати). Уосталом, могућност неслагања замисли дозвољава и генерал Кведер у своје чланку на стр. 41. А зашто ће команданти родова, који су непосредни сарадници и помоћници команданта здружене јединице, пред својим командантом бити „нервозни“, „несталожени“ и зашто ће њихов највећи дио посла постати „апстрактан“, ако се узме у обзир оно што ће сазнати на информисању штаба?

Такво гледиште аутора на ово питање не иде у прилог чувању ауторитета општевојног команданта, јер ће се уз њега појавити „несталожени и нервозни“ сарадници, у случају ако им он све не саопшти. Јер, и оно што, у овом конкретном случају, тј. при информисању, има у својој глави општевојни командант, није непроменљиво. Другим ријечима, може доћи нешто ново, недољиво ново, којем оно прво мора уступити мјесто, било дјелимично или у потпуности (види и мишљење генерала Кведера по овоме на стр. 40).

2) У својој другој тачки аутор наставља своје мишљење које је изнио у 1 тачки и проширује га својим новим мислима. Не желим да расправљам о његовим проширеним мислима, већ ћу се задржати

само на ономе, гдје он из цијелога мога пасуса: „Мишљења оних који сматрају...“ извлачи појам „погрешни предлози“ и чуди им се, а онда даље, закључује: под каквим би околностима радили команданти родова, ако би „били принуђени, да сами стварају замисао општевојног команданта“. Ја ово нисам нигде ни тврдио ни написао, што се може лако утврдити ако се прочита мој чланак. Слажем се са аутором да у штабу није оправдан „дисхармоничан рад и лутање“, али сматрам да би се такав рад и лутање могли сигурно појавити ако се не би имало у виду да ће се замисао општевојног команданта мијењати, и то све више и више, до коначне одлуке (не само претходне!).

О појму „нетачни предлози“ или ауторовом „погрешни предлози“ мислим да не треба расправљати, јер је то у суштини исто — оно што је нетачно, то је и погрешно и обратно.

3) За садржај реферата, који командант артиљерије подноси своје општевојном команданту (овдје конкретно команданту сд), сматрам да је довољно оно што му се из „замисли“ саопштава на информисању штаба, са чим се аутор слаже, сматрајући то довољним и оправданим. Међутим, ја се не слажем са аутором у томе да се без икакве замисли могу дати подаци — реферат (а то је донекле у супротности са његовим становиштем о „пуној предаји замисли потчињенима“) због тога што сматрам да ће командант артиљерије, размишљајући о подацима из замисли општевојног команданта, који су му саопштени при информисању, а у вези са специфичностима артиљерије као рода војске, имати још својих мишљења и закључака.

О ауторовом мишљењу да се у реферат обавезно уноси и предлог за употребу и груписање артиљерије могло би се дуго дискутовати, али мислим да он није довољно јасно уочио у чему се састоји ова „борба мишљења по питању саопштавања замисли“, тј. да ли има услова да општевојни командант саопштава цијелу замисао, да ли је та замисао дефинитивна и да ли командант артиљерије може донијети и свој коначни предлог? У вези са овим ја ћу касније навести и једну лекцију, у којој се предвиђа и други начин реферисања. (Види изнијето под тачком 8).

4) У четвртој тачки аутор продужава излагање из претходне тачке о томе да ли има објективних услова да у реферат команданта артиљерије уђе и тачка „Предлог за груписање и употребу артиљерије“.

Мени су потпуно јасне обе компоненте по којима командант артиљерије добија податке и задатке за своју артиљерију. То је тачно и детаљно изнијето, али аутор увијек полази са становишта да се команданту артиљерије саопштава цијела замисао и са те позиције посматра цијели његов процес рада, наводећи чак и потпуно нејасну мисао у своје последњем пасусу ове тачке, на стр. 117. Ако би аутор само за моменат претпоставио да се замисао дјелимично саопштава и онолико, колико сам ја навео, вјероватно је да би дошао до другачијег закључка. Осим тога, навео сам да предлог о употреби артиље-

рије није актуелан у писању реферата, јер сматрам да ће бити актуелан током реферисања (о овоме ћу подробније изложити у тачки 7).

У овој тачки аутор закључује да би општевојни командант донио претходну одлуку без предлога за употребу артиљерије или у својој претходној одлуци уопште не би имао податке о артиљерији. Међутим, овакав закључак је потпуно произвољан, јер је свакоме јасно да командант артиљерије подноси предлог општевојном команданту који га усваја или не усваја, и у својој претходној одлуци уноси најважније податке о артиљерији, остављајући да се само прецизирање задатака артиљерији изврши на командантском рекогносцирању.

5) Да би ствар била јаснија навешћу, прво, шта обухвата замисао према мишљењу генерала Кведера (стр. 39 под в), а затим оно што стоји у моме чланку. Из тога ће се видјети да сам у својим излагањима обухватио добар дио „из замисли“ општевојног команданта и да је несхватљиво што аутор (мајор Бабић) подразумејева под „замисли“, када одбацује и претвара у „ништа“ све оно што се по мом мишљењу даје команданту артиљерије, јер закључује: „... онда ту, уствари, замисли нема“.

Генерал Кведер каже: „Ми ћемо под појмом „замисли“ подразумевати идеју општевојног или тактичког маневра (односно правац главног и помоћног удара), груписање снага и средстава (односно постројавање борбеног поретка) и рашчлањавање задатка потчињеним јединицама по дубини (ближи и следећи задатак у тактичком, односно етапе у оперативном смислу)...“ („Војно дело“ бр. 3 за 1949 годину, стр. 40). А ја сам овако навео: „По нашем мишљењу, у нормалним условима, у времену припрема операције (боја) треба саопштити: задатак дивизије и схватање идеје Кск, претходне радње артиљерије (померања, материјално обезбеђење, пријем муниције, итд.), место дивизије у борбеном поретку ск и време готовости“... („Војно дело бр. 1 за 1950 год. стр. 131).

Из упоређења ових података лако је уочити које сам елементе од „замисли“ предвидео и, уједно, да су они довољни за реферат команданта артиљерије дивизије и сва она његова размишљања и процене са којима ће доћи на реферисање, узимајући у обзир и оне податке које је командант артиљерије примио од команданта артиљерије корпуса.

Према томе, аутор свакако није у праву кад каже: „онда ту, уствари, замисли и нема“, иако се позива на мисли генерала Кведера, са којима сам се и ја у цјелини сложио (мислим на цијели чланак генерала Кведера), сем, досада, по питању саопштавања замисли и питању садејства по којима сам и повео дискусију кроз „Војно дело“.

6) И у овој тачки аутор полази од претпоставке да треба саопштити цијелу „замисао“ општевојног команданта и на основу тога критикује моје гледиште. Али ако би, као и ја, претпоставио да се при информисању замисао не саопштава у цјелини, онда би вјероватно дошао до закључка да ће Ксд тај „остатак своје замисли“, коју и после информисања стално допуњава, дефинитивно изразити кроз

своју претходну одлуку. (Овдје је корисно прочитати наводе генерала Кведера на стр. 40, други став одоздо.)

7) Никада нијесам мислио, нити написао да КАСД даје свој предлог „после објављивања претходне одлуке општевојног команданта“. У своме закључку под 2) навео сам да КАСД даје свој предлог тек онда када КСД „допуни своју замисао и донесе претходну одлуку“, а не када је „саопшти“ или „објави“. Ово треба повезати са оним што је изнијето у последњем ставу мога чланка под в).

Аутор нагађа: како му није јасан садржај претходне одлуке и закључује да би га можда требало мијењати, затим узима претпоставку као да се слаже са мојим гледиштем, тј. да команданти подносе своје предлоге послѣ доношења претходне одлуке општевојног команданта, итд. Ова нагађања у цјелини одбијам, јер су неоснована, што се може утврдити пажљивим читањем мога чланка.

8) У овој тачки аутор види „да команданти родова и служби два пута реферишу општевојном команданту, али аутор (мисли на мене) нигде не говори да они подносе два реферата“, и поред тога што нијесам нигдје навео да се пишу два реферата.

Иако команданти артиљерије стварно подносе један реферат (ја увијек мислим на онај исти — „свој“, „основни“ или „претходни“), ипак се у нашој наставној пракси показало да се могу поднијети и два реферата (види лекцију рег. бр. 577 ВАЈА за 1950 годину, стр. 19 и 20).

Између општевојног команданта, његовог начелника штаба и команданта артиљерије, као једног од најстаријих и најважнијих руководилаца у штабу здружене јединице (тј. помоћника општевојног команданта по артиљерији), по моме мишљењу, треба да постоји другарски однос, да би, кроз реферисање и другарско „разматрање“, могли лако доћи до закључка о најцјелисходнијој употреби артиљерије и њеном груписању. Они то оформљују, а командант уноси у своју претходну одлуку. То значи да најприје командант артиљерије, у присуству начелника штаба, подноси реферат општевојном команданту, затим општевојни командант доноси претходну одлуку, а потом позива све потчињене и непосредне сараднике и саопштава им претходну одлуку.

9) У овој тачки аутор произвољно формулише неки мој „редослед“ послова у организационом процесу и онда закључује: „да командант артиљерије реферише два пута“. Ако се у вези са мојим објашњењем у претходној тачки пажљиво прочита и оно што сам навео у закључку мога чланка под тач. 3 („У хитним и јасно одређеним случајевима...“ итд.), као и последњи став на стр. 47 чланка генерала Кведера, видјеће се да се може десити и онако како сам ја навео. Истина, ја то не препоручујем, али ни друг Кведер то потпуно не негира.

Даљи закључци аутора у последњим ставовима ове тачке, из разлога како сам горе изнио, постају сувишни. Вјерујем да ће сада све оно што сам изнио у моме чланку по питању саопштавања за-

мисли бити потпуно јасно и довољно документовано. Свакако, слажем се са аутором да сам све сувише концизно изнио, зато што сам томе управо и тежио, јер је постављено питање било јасно и потпуно одвојено из цијелог излагања генерала Кведера.

„Редослед“ који на крају свога чланка аутор предлаже правилан је, али треба напоменути да је то свакоме познато ко се иоле бави организационим процесом у припремном периоду операције и боја.

На крају, схватајући значај покренутог питања у цјелини и имајући искрену жељу да сви допринесемо његовом правилном рјешењу, осврнуо сам се у кратким потезима на све тачке поменутог чланка, у нади да ће се о овом и сличним питањима водити жива, здрава и конструктивна дискусија са циљем да се постављена питања потпуно расвијетле и правилно ријеше, ослањајући се при томе и на особине и специфичности нашег искуства, и нашу велику моралну снагу коју смо изражавали у току и послуже рата, а нарочито сада у изградњи наше земље и наше Армије. Зато у дискусију треба улазити темељито и са сигурним аргументима и чињеницама, и не удаљавати се од циља дискусије, који је постављен правилно и јасно по одређеном питању. Ако би ствари друкчије постављали несумњиво је да би таква дискусија ишла погрешним путем. Нама није потребно да се заклањамо за ма чија и ма каква искуства, без обзира што су „велика“, јер имамо услове да сопственим снагама крчимо свој сопствени пут, са тежњом да што више користимо нашој Армији.
